

(۳۲) مفا

دہربارہی ہیہیفا شہعبانی

شعل

مجلد ضیاء المنجد

وہرگیران
تہقین علی حسین

مزگفت

www.mzgaft.com

(۳۲) مفا

دهربارهیی هه‌یفا شه‌عبانی

نهی‌سین

شیخ محمد صالح المنجد

وه‌رگیران

ئه‌ه‌یین علی حسین

پیداچوون

م. عبدالخالق به‌رواری – م. خلالت هروری

نقیسین: محمد صالح المنجد

وه رگیاران: ئە قین علی حسین

پیداچوون: م. عبدالخالق بهرواری – م. خلات هروری

دیزایننا ناڤه پوک و بهرگی: نورالله سامی

ژ به رهه مین: سایتی مزگفت www.mzgaft.com

پیشهکی

پهسن وسوپاسی بو خودی بن ب سالۆخهتین وی کو ههمی
 سالۆخهتین کهمالینه، و ب قهنجییین وی یین ئاشکهرا و
 قهشارتی، یین دینی و دنیاوی، ئه و ب تنی هیژایی قی چهندیییه،
 وسلاف لسه ر بهرزترین پیغه مبه ریّن هنارتی بن، ولسه ر
 پیغه مبه ری مه محمدی و ئه هلی وی و هه فالین وی ههمیا بن...
 دویفدا:

ئه فه هنده ک خالین گرنگ دهربارهیی خیر و بهایی هه یفا
 "شهعبانی" چه وانیا کرنا په رستن تیدا و دیارکرنا وان کارین
 پیغه مبه ری ﷺ تیدا دکری و پیشیین ئوممه تی "سه له فان" چه وا
 سه ره ده ری دگهل قی هه یقی دکرن، ههروه سا تیدا هاتییه دیارکرن
 چ تشت دروسته مروف تیدا بکه ت و چ تشت نه دروسته ئه ف
 چهنده یا گرنگه بو مروفی موسلمان دا کو ددینی خۆدا شارهزا
 بیت چونکی پیغه مبه ر ﷺ دبیزیت: (مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي

الدِّينِ) [حدیث صحیح عن معاویه فی صحیح البخاری برقم ۳۱۱۶]

د وەرگیرانی دا مه مفا ژ پهرتۆکا سورانی ژى وەرگرییه ئه‌وا
بناقی " ۳۰ سود سه‌باره‌ت مانگی شه‌عبان " ژ به‌ره‌همی سایتی
وه‌لامه‌کان.

ژخودی دخوازم ببیته جهی مفا وەرگرینی و مه د دینی خودا
شاره‌زابکه‌ت.

"وەرگیر"

بسم الله الرحمن الرحيم

ئه‌فه کورته بابته‌که دهربارهیی هه‌یفا شه‌عبانی، داخوایی
ژ خودایی مه‌زن دکه‌ین بو مه بکه‌ته جهی مفا و خیری،
و پاداشتی وان هه‌می که‌سان بده‌تی ئه‌وین هاریکاربن
دچاپکرنی و به‌لافکرنی دا.

۱. هه‌یفا شه‌عبانی هه‌شته‌مین هه‌یقه ژ هه‌یقین شه‌ختی،
و دکه‌فیه د نافه‌را هه‌یفا ره‌جه‌یی و ره‌مه‌زانی دا.

ئه‌ری بوجی هاتییه نافکرن ب فی نافی؟

چونکی عه‌ره‌ب تیدا به‌ر به‌لاف دبون و ژ جهین ئاف
فه‌دگه‌رییان.

و یاها‌تیه گوتن: ژبه‌ر به‌لا‌ف بوونا هوزین عه‌ره‌بان د
شکه‌فتان دا، و یاها‌تیه گوتن: (شَعَبَ) ئانکو: دیار بو د
ناقبه‌را هه‌یفا ره‌جه‌بی و ره‌مه‌زانئ دا.

و کویا وئ (شعابین) و (شعابات) له ته‌فسیر ابن کثیر^(۱)

۲. هه‌یفا شه‌عبانی هه‌یقه‌کا پیروزه، و گه‌له‌ک که‌س ژئ
دبی ئاگه‌هن، و دکه‌فیه د ناقبه‌را هه‌یفا ره‌جه‌بی و
ره‌مه‌زانئ دا.

ئوسامه‌یی کو‌رئ زه‌یدی را‌زی بونا خودئ لی بیت
فه‌دگو‌هیزیت و دبیزیت من گوت: (يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ أَرَكَ تَصُومُ
شَهْرًا مِنَ الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ. قَالَ: " ذَلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ

(1) (۴/۱۴۷) ولسان العرب (۱/۵۰۳)

عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ، وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ،
فَأُحِبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ (2)

ئانكو: ئەیی پیڤه مبه‌ری خودی ﷺ من چ هه یف نه دیتینه
وهکی هه یفا شهعبانی تو تیدا ب پروژی ببی، پیڤه مبه‌ری ﷺ
گوت: ئەڤه هه یڤه که خه‌لک ژێ دبی ئاگه‌هن دکه‌ڤیته د
ناڤه‌را ره‌جه‌بی و ره‌مه‌زانی دا، و ئەڤه هه یڤه که کار و
کریار تیدا بلند دبن به‌ره‌ف خودی ڤه، و من پی خوشه کار
وکریارین من بلند بن و ئەز یی پروژی بم.

۳. پیڤه مبه‌ری خودی ﷺ پتریا هه یفا شهعبانی وهک
سوننه‌ت ب پروژی دبو، و ئەڤ کاره د چ هه یڤین دی دا نه
دکر، عائیشا رازی بونا خودی لی بیت ڤه‌دگوه‌یزیت و
دبی‌یزیت: " وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَكْمَلَ

(2) [روه النسائي: ۲۳۵۷، وحسنه الالباني في صحيح ۱۸۹۸]

صِيَامَ شَهْرٍ قَطُّ إِلَّا رَمَضَانَ، وَمَا رَأَيْتُهُ فِي شَهْرٍ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ⁽³⁾

ئانكو: من نه‌دیتییه پی‌غه‌مبه‌ری خودی ﷺ چ هه‌یفا ژبلی
رهمه‌زانی تمامی ب پروژی گرتبن، ومن نه‌دیتییه چ هه‌یفا
تیدا گه‌له‌ك پروژیان بگريت ژبلی هه‌یفا شه‌عبانی.

و د ریوایه‌ته‌كا دی دا هاتییه: (كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ، كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ إِلَّا قَلِيلًا)⁽⁴⁾

ئانكو: شه‌عبانی هه‌می ب پروژی دبو، شه‌عبانی ب پروژی
دبو بتنی هنده‌ك پروژ تی نه‌بن.

۴. پی‌غه‌مبه‌ری خودی ﷺ چ جاران دوو هه‌یفان د دویف ئیك
دا ب پروژی نه‌دبوو ژبلی هه‌یفا شه‌عبانی و رهمه‌زانی، و

(3) [رواه البخاري: ۱۹۶۹، ومسلم: ۱۱۵۶ واللفظ له]

(4) [رواه البخاري: ۱۹۷۰، ومسلم: ۱۱۵۶ واللفظ له]

پتریا شهعبانی ب روژی دبو، و د ما چاڤه ری هه یفا
 رهمه زانی، هه رو هکی ئوم سه له مه فه دگوه یزیت و دبیزیت:
 (مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَصُومُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ إِلَّا شَعْبَانَ وَرَمَضَانَ) (5)

ئانکو: من نه دیتییه پیغه مبه ری خودی ﷺ دوو هه یفان د
 دویف ئیک دا ب روژی بیت ژبلی شهعبان و رهمه زانی.

۵- خه لك ژ روژی گرتنا هه یفا شهعبانی بی ئاگه هن،
 چونکی پشتی هه یفه کا موچه رهمه کو رهجه به - و بگشتی
 روژیین هه یقین موچه رهم سوننه تن بی تایبه تمه ندیا
 هه یفا رهجه بی لسه هه یقین دی - و شهعبان به ری هه یفا
 رهمه زانا پیروزه قیجا خه لك ژ دمین بی ئاگه هه قیجا
 سوننه ته شهعبان به یته ئافا کرن ب روژیان.

(5) [رواه الترمذي: ۷۳۶، والنسائي: ۲۳۵۶، وصححه الألباني]

٦. کرنا کارین چاک لدهمی خه لك دغه فلهتی و بی ئاگه هیئ
 دا، دغه رمودهیه کی دا پیغه مبه‌ر ﷺ دبیزیت: (ذَلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ
 النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ)

ئانکو: ئەو هه یقه که خه لك ژئ دبئ ئاگه هن و ئەو هه یقه
 دکه فیته د ناقبه‌را ره‌جه‌بی و ره‌مه‌زانئ دا.

ئاماژه ب هندی دایه کو کارین چاک بکه‌ن و خیرا بکه‌ن ل
 وی دهمی خه لك دبئ ئاگه ه ژ کرنا په‌رستنئ و کارین
 خیرئ، و وان تشتین پیغه مبه‌ر ﷺ پی خوش و ژئ رازی،
 و هه‌ر ژبه‌ر قئ چه‌ندی هنده‌ك ژ پیشیان (سه‌له‌فا)
 سوننه‌ت دکرن د ناقبه‌را مه‌غره‌ب وعه‌یشادا و وان دگوتن:
 (هي ساعة الغفلة) ئانکو: ئەو دهمی بی ئاگه‌هییا خه‌لكئ
 یه.

و نقیژکرن دسیکا شه‌قئ یا دوماهیئ دا خیراوی پتره:
 چونکی خه‌لك د وی دهمی دا دنقستی نه و دبئ ئاگه‌هن ژ

زکر کرنی و بیرئینانا خودی، پیغه مبه ر^ﷺ دبیزیت: " أَقْرَبُ
مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ؛ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ
مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ " (6)

ئانکو: نیزیکترین دهم کو خودی نیزیک بیهندهیی خو بیت
دوماهییا شهقی یه، ئەگەر تو ژ وان کەسابی کو زکری
خودی بکهیی دوی دهمی دا قی چهندی بکه.

و ههروهسا کرنا سونهتا و زکری و بیرئینانا خودی ژبلی
قان دهما گهلهک دهمین دی ههنه کو خیرا وان گهلهکه
بهلی خهک ژ بی ئاگههن وهکی بازاری و جهین گشتی (7)

۷- ژ مفایین کرنا کارین چاک لدهمی خهک دبی ئاگههی
دا. موسلمان ئەگەر ل وی دهمی کارین چاک بکهت و پتر

(6) [رواه الترمذي (3579)، والنسائي (572) وصححه الألباني].

(7) [لطائف المعارف لابن رجب (131)]

فه‌شارتی بکه‌ت ئەفه نیژی‌کتره بو دلسوزیی "اخلاص"،
ومروقی موسلمان یی پشت راست نینه کو توشی رویمه‌تی
نه‌بیت ئەگەر کارین چاک ب ئاشکه‌راییی ئەنجام دان.

۸. ب روژی بونا هه‌یفا شه‌عبانی باشته و بخیرتره ژ
هه‌یقین موحه‌پرهم، چونکی روژییا هه‌یفا شه‌عبانی و هه‌یفا
رهمه‌زانئ و سوننه‌ت و فه‌رژین وان وه‌کی ئیکن، هه‌روه‌کی
چه‌وا سوننه‌تین ره‌واتب خیرا وان پتره ژ سوننه‌تین گشتی
ب هه‌مان شیوه روژیین به‌ری هه‌یفا رهمه‌زانئ و پشتی
هه‌یفا رهمه‌زانئ خیرا وان پتره.⁽⁸⁾

(8) [لطائف المعارف: ۳۴/۱۲۹]

۹- به‌لێ دهربارهیی قێ فه‌رمودی: " أَفْضَلُ الصَّيَّامِ بَعْدَ رَمَضَانَ ؛

شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ، وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ ؛ صَلَاةُ اللَّيْلِ " (9)

ئانکو: باشتترین روژی پستی روژییڤ ڤهمه‌زانێ روژییڤ
هه‌یفا خودی یا موچه‌ڤهم، وباشتترین نقیژ پستی نقیژین
فه‌رز شه‌ف نقیژی نه‌.

روژیا گشتی یا سوننه‌ت، د موچه‌ڤهمی دا باشتره‌، پاشی ل
هه‌یقین دی تر ییڤ موچه‌ڤهم هه‌روه‌کی چه‌وا باشتترین
سوننه‌تین موته‌لق شه‌ف نقیژی نه‌.

و روژیا هه‌یفا شه‌عبانی، گریدی یه‌ ب روژیا هه‌یفا
ڤهمه‌زانێ فه‌، هه‌روه‌کی شه‌شکا کو باشترن ژ روژییڤ
سوننه‌ت ییڤ گشتی، هه‌روه‌کی کا چه‌وا باشتترین نقیژ پستی
نقیژین فه‌رز و سوننه‌تین ڤه‌واتب، ئه‌وژی شه‌ف نقیژینه‌،
سوننه‌تین ڤه‌واتب ییڤ به‌ری نقیژا و پستی وی باشترن ژ

(9) [رواه مسلم: ۱۱۶۳]

شه‌ف نقیژیا لده‌ف پتیریا زانایان چونکی ب فه‌رزاقه
گریداینه. (10)

۱۰- هه‌یفا شه‌عبانی هه‌یفا بلند بونا کار و کریاریین
سالانه‌یه به‌ره‌ف خودی، هه‌روه‌کی دق‌ی فه‌رمودی دا هاتی:
" وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأُحِبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي
وَأَنَا صَائِمٌ " (11)

ئانکو: ئەف هه‌یقه کار و کریار تیدا بلند دبن به‌ره‌ف خودی
قه، ژبه‌ر هندئ من پی‌خوشه ده‌می کار و کریاریین من بلند
دبن ئەز یی ب روژی بم.

پی‌غه‌مبه‌ری ﷺ پی خوش بو لده‌می بلند بونا کار و کریاریین
وی ئەو یی ب روژی بیت، چونکی پتر دا نیژیکی قه‌بیل
بونئ و بلند بونا پله‌یانه، ئەق‌جا بلا موسلمان چاف ل

(10) [لطائف المعارف: ۳۴/۱۲۹]

(11) [روه‌النسائی: ۲۳۵۷، وحسنه‌الالبانی فی صحیح ۱۸۹۸]

پێغه مبه‌ری بکه‌ن ﷺ، و دقان پوژان دا. و گه‌له‌ك پوژیین
شه‌عبانی بگرن.

۱۱- بلند بونا کار و کریاران به‌ره‌ف خودی سی جورن
هه‌روه‌کی د به‌لگه‌ییین شه‌رعی دا هاتی:

جوری ئیکی: بلند بونا پوژانه، ده‌می پوژان دا دوو جارا
کار و کریارین مروقی بلند دبن به‌ره‌ف خودی فه، جاره‌کی
ب پوژ و جاره‌کی ب شه‌ف، هه‌روه‌کی دقئ فه‌رمودی دا
هاتی: "يُرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ اللَّيْلِ قَبْلَ عَمَلِ النَّهَارِ، وَعَمَلُ النَّهَارِ قَبْلَ عَمَلِ
اللَّيْلِ" (12)

ئانكو: کار و کریارین ب پوژ ل دوماهییا پوژی بلند دبن
به‌ره‌ف خودی فه، و کار و کریارین ب شه‌ف ل دوماهییا
شه‌فی بلند دبن به‌ره‌ف خودی فه، فریشته کار و کریارین
بشه‌ف لده‌ستیپکا پوژی بلند دکه‌ن، و کار و کریارین پوژی

(12) [رواه مسلم: ۱۷۹]

ل دوماهییا پروژی و لدهستیكا شهقی بلند دكهن، ههروهکی
دقی فهرمودی دا هاتی: " يَتَعَاقِبُونَ فِیْكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّیْلِ وَمَلَائِكَةٌ
بِالنَّهَارِ، وَیَجْتَمِعُونَ فِی صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ " (13)

ئانكو: فریشته لدویف ئیك دهین و چاقدیرییا ته دكهن،
هندهك فریشته بشهقی و هندهك فریشته ب پروژی، و كوم
دبن ل نقیژا سپیدی و نقیژا ئیقاری.

ههر كهسی وی دهمی د په رستنێ دابیت خودی دی
به رهكهتی ئیخیته کاری وی و رزقی وی. (14)

و ههر ژبهه هندی زهحاکي ل دوماهییا پروژی دكره گری و
دگوت: (لا أدري ما رفع من عملي) ئانكو: نزانم چ کاری من
بلند بویه. (15)

(13) [رواه البخاری: ۵۵۵، ومسلم: ۶۳۲]

(14) . [فتح الباری: ۲/۳۷]

(15) [لطائف المعارف: ۱۲۷]

جورئ دووی: نیشان‌دانا چه‌فتیانه. هه‌می چه‌فتیان کار و
 کریار دوو جارا بلند دبن. ئەوژی روژین دووشه‌مبی و پینج
 شه‌مبی. هه‌روه‌کی دقئ فهرمودئ دا هاتی: "تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ
 يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا، إِلَّا
 رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحَاءٌ، فَيُقَالُ : أَنْظِرُوا هَذَيْنِ
 حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ
 حَتَّى يَصْطَلِحَا" (16)

ئانکو: هه‌می دووشه‌مب و پینج شه‌مبا دهرگه‌هین به‌هه‌شتئ
 فه‌دبن، و خودئ ل وان هه‌می مروقان دبوریت ژبلی ئەوین
 شریک بو خودئ چیکرین و ئەوین نه‌خوشی دناقبه‌را وی
 و برایه‌کئ وی دا هه‌بیت، ودبیژیت: یین قان بیهلن هه‌تا
 پیک دهین، یین قان بیهلن هه‌تا پیک دهین، یین قان بیهلن
 هه‌تا پیک دهین.

ئىبراهيمى نه‌خه‌ى د روژا پىنج شه‌مبى دا دا كه‌ته گرى
و ژنكا وى ژى دا كه‌ته گرى و دگوت: (اليوم تعرض اعمالنا
على الله) (17)

ئانكو: ئەفرو كار و كرىارىن مه دى بلند بن به‌ره‌ف خودى
قه و دى هینه نیشان دان.

جورى سىيى: بلند بونا سالانه: هه‌مى سالان د هه‌یفا
شه‌عبانى دا كار و كرىار بلند دبن به‌ره‌ف خودى قه، هه‌ر
وه‌كى دقئ فه‌رمودى دا هاتى، "وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأُحِبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ"

ئانكو: ئەفه هه‌یقه‌كه كار و كرىار تىدا بلند دبن به‌ره‌ف
خودى، ژبه‌ر هندى من پىخوشه ده‌مى كار و كرىار من بلند
دبن ئەز یى ب روژى بم.

و دویقدا ههمی کار و کریار پشته مرنی ب ئیک جاری دی
 بلند بن، و لاپهری کار و کریارین وی دی هیته پیچان،
 ئەفه جورهکی دی یی نیشاندانی یه.

۱۲. ههر جورهک ژ جورین بلند بونا کارو کریاران و
 نیشاندانا وان حیکمهتهک یا تیدا و خودی دزانیت، خودایی
 مهزن په یامی فریدکهت و پیغمبهر ﷺ دگههینیت، یالسه
 مهژی ئەم بوته سلیم ببین .

۱۳. یا باش ئەوه موسلمان کارین چاک زیده بکهت و ل وی
 دهمی کار و کریارین وی بلند دبن و دهینه نیشاندان بو
 خودی، و ل دووشه موب و پینج شه مباب روژی بیت کاجاوا
 پیغمبهری ﷺ وه دکر، و گه لهک روژیا د شهعبارنی دا بگرت

و گه‌له‌ك كارپن چاك د شه‌ف و پروژپن ویدا زیده بكه‌ت و
خو ب وان نی‌ریکی خودی بكه‌ت ب یا هه‌ژیدكه‌ت و ژی
پازی.

۱۴- موسلمان بلا هزرا خو بكه‌ت كار و کریارپن وی یپن
باش و یپن خراب دقئ هه‌یقئ دا به‌ره‌ف خودی قه بلند
دبن، قیجا توی ده‌ه‌لبژی‌ری به‌ره‌ف خودی بلند بن و ببیته
ئه‌گهر جزایه‌كی باش یان سزایه‌كی خراب لسه‌ر وه‌رگری، و
به‌ینه قه‌بویلکرن یان به‌ینه زفراندن -خودی مه‌ بی‌پاریزت-!

۱۵- هه‌یفا شه‌عبانی وه‌ك ده‌س‌تیپه‌كه‌كی یه بو هه‌یفا
رهمه‌زانئ و وه‌کی راهینانه‌كی یه بو وئ، ئه‌وا د هه‌یفا
رهمه‌زانئ دا خیر و باش بیت ژ پروژی و خواندنا قورئانی

دهه‌یفا شه‌عبانی ژێ دا خێر و باشه، دا ئاماده‌بیت
 بو هه‌یفا ڤهمه‌زانی، لده‌می هه‌یفا ڤهمه‌زانی بسه‌ردا ده‌ییت
 دا که‌سه‌کی زفت و زیره‌ک بیت، و تاما ڤوژیی کربیت،
 قیجا له‌زی بکه‌ن له‌زی بکه‌ن د طاعه‌تی هه‌یفا شه‌عبانی
 دا، بلا هه‌می موسلمان ژن و زه‌لام خو حازرکه‌ن، دا ب
 زهمه‌تی نه‌چیته د ناف ڤوژیی دا، به‌لی پا وه‌لی به‌ییت
 یی حازربیت بو ڤوژی گرتنی، وه‌کربیت ب ڤوژیا شه‌عبانی
 به‌ری یا ڤهمه‌زانی هه‌ست ب شرینی و خوشیی کربیت، ب
 هی‌ز و چالاکی بجیته دناف ڤوژیا ڤهمه‌زانی دا. (18)

۱۶. هنده‌ک که‌س گازندا دکه‌ن ژبه‌ر زهمه‌تییا ڤوژی گرتنا
 هه‌یفا ڤهمه‌زانی و شه‌ف نقیژی و خواندنا قورئانی، چونکی
 وان خو ئاماده نه‌کرینه، چ ڤوژین دی ب ڤوژی نابن و شه‌ف

(18) [لطائف المعارف: ۱۳۴]

نقیژیا ناکه‌ن ژبلی هه‌یفا ره‌مه‌زانئ، ئه‌ری کانئ ئه‌و ل
کیقه‌نه بوچی خو ئاماده‌ناکه‌ن د شه‌عبانی دا؟
ئه‌گه‌ر نه‌فس فی‌ر بو لسه‌ر بی‌هنقه‌دانئ و نقستنی ل وی
ده‌می ره‌مه‌زان دئ بۆ یا بزه‌حمه‌ت بیت رابیت شه‌ف نقیژیا
بکه‌ت و بیی ئاماده‌کاری.

هه‌روه‌کی ئه‌بو به‌کری به‌لخی دبێژیت: (شه‌ر رجب شه‌ر الزّرع
، وشه‌ر شعبان شه‌ر سقي الزّرع ، وشه‌ر رمضان شه‌ر حصاد الزّرع)
ئانکو: هه‌یفا ره‌جه‌بی هه‌یفا چاندنی یه‌، وه‌یفا شه‌عبانی
هه‌یفا ئاقدانا چاندنی یه‌، و هه‌یفا ره‌مه‌زانئ هه‌یفا دروینا
وی چاندنی یه‌.

هه‌روه‌سا دب‌یژیت: (مَثَلُ شَهْرِ رَجَبِ كَالرَّيْحِ، ومثل شعبان مثل

الغيم، ومثل رمضان مثل المطر) (19)

ئانكو: هه‌یفا ره‌جه‌بی وه‌کی بای (هه‌وای) یه، و هه‌یفا

شه‌عبانی وه‌کی عه‌وری یه، و هه‌یفا ره‌مه‌زانی وه‌کی بارانی

یه.

هه‌رکه‌سه‌کی ل هه‌یفا ره‌جه‌بی زیراعه‌تی نه‌که‌ت، و ل

هه‌یفا شه‌عبانی ئاف نه‌ده‌ت، ئه‌ری ل هه‌یفا ره‌مه‌زانی چه‌وا

دی دریتن؟! و چه‌وا دی هیقی هه‌بیت هه‌ست ب تام و

خوشیا په‌رستن بکه‌ت ده‌یفا ره‌مه‌زانی دا و دده‌مه‌کی دا

به‌ری ره‌مه‌زانی خو ئاماده نه‌کریه و به‌ری هینگێ چ تشت

نه‌کرینه کو خو ئاماده کربیت.

(19) [لطائف المعارف: ۱۲۱]

فَیْجَا بَلَا لَهْزَیْ بَکْهَیْن بَهْری دَهْم ژمه بچیت، یه‌حیايی کورئ
مه‌عازی دگوت: (لستُ أَبْکِی عَلَی نَفْسِی إِنْ مَاتَتْ، إِنْما
أَبْکِی عَلَی حَاجَتِی إِنْ فَاتَتْ) (20)

ئانکو: ئەز بۆ خۆ ناکه‌مه گری کو دئ مرم، به‌لکو بۆ وان
کارین پی‌تقی دکه‌مه گری لده‌می ژده‌ستی من چوین.

۱۷. سه‌له‌فین چاک خۆ به‌تال دکرن بو خواندنا قورئانی د
هه‌یفا شه‌عبانی دا، و دگوتن: (شَهْرُ شَعْبَانَ شَهْرُ الْقُرْآنِ) (21)
ئانکو: هه‌یفا شه‌عبانی هه‌یفا خاندەفانا یه.

۱۸. هه‌یفا شه‌عبانی ده‌لیقه‌یه بو هاریکاری کرنا هه‌ژار و
که‌سین پی‌تقی یه، داکو به‌یز بن بو روژی گرتنا هه‌یفا
رهمه‌زانئ و کرنا شه‌ف نفیژیان بشه‌ف.

(20) [لطائف المعارف: ۱۲۱]

(21) [لطائف المعارف: ۱۳۵]

۱۹- ژ خهلهتیین بهربهلاف یین د رهجهبی یان شهعبانی دا
 زکات ب مالی وان دکهفیت بهلی نادهن و گیرودکهن ههتا
 رهمهزانی، و گومانای وان ئهوه کو ل رهمهزانی بدهن باشتره
 و خیرا وی پتره، بهلی گیروکرنا زهکاتی پشتی واجب دبیت
 یا دروست نینه، و چونکی ستهم ل ههزاران دهیته کرن
 ژبهه گیروکرنا مافی وان، و ئهقه سههپیچیا خودی یه و
 دهربازکرنا سنورین ویه.

بهلی پا دروسته زهکات بهری دهمی بهیته دان ژبهه
 هاریکاری و پیئتقییا ههزارا.

۲۰- ههه کهسهکی روهیین رهمهزانا بوری لسهه مابن واجبه
 لسهه لهزی بکهت دشهعبانی دا و روهیین وی رهمهزانی
 بگریت بهری بجیته دناف رهمهزانا دیدا، مادهم شیانی

گرتنێ هه‌نه، و دروست نینه بێ عوزر گیرو بکه‌ت و به‌ی‌لێت
هه‌تا پشته‌ی رهمه‌زانێ.

دایکا باوه‌ردارا عائیشا رازی بونا خودی لێ بیت دبێژیت:
(كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ، فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي
شَعْبَانَ) (22)

ئانكو: هنده‌ك جار هه‌بون رۆژیی هه‌یفا رهمه‌زانێ دبون
قه‌ر لسه‌ر من و من نه‌دشیا بگرم ئه‌گه‌ر ده‌یفا شه‌عبانی
دا نه‌با.

راوی دبێژیت: مژویلیا وێ ئه‌و بو یان ب پی‌غه‌مبه‌ری مژویل
بو یان ژبه‌ر وی ﷺ.

(22) [رواه البخاري: ١٩٥٠، ومسلم: ١٩٥٠]

ئبن حه‌جهر دبێژیت: ڕژدیا وی کو ئیلا هه‌تا شه‌عبانی ههر
به‌ینه قه‌زا کرن، بومه‌ دیار دبیت کو ناحییبیت قه‌رز به‌ینه
گیروکرن هه‌تا ڕه‌مه‌زانه‌گادی بسه‌ردا به‌یت. ⁽²³⁾

۲۱. ههر که‌سه‌کی ڕوژیین ڕه‌مه‌زانا بوری لسه‌ر بن و قه‌زا
نه‌کربیت هه‌تا کو ڕه‌مه‌زان دوباره‌ بسه‌ردا هاتی:
- ئه‌گه‌ر ژبه‌ر عوزره‌کی به‌رده‌وام دناقه‌به‌را وان هه‌ردوو
ڕه‌مه‌زانان دا نه‌شیابیت ڕوژیین خو قه‌زا بکه‌ت ل وی ده‌می
تنی دی وان ڕوژیان قه‌زا که‌ت و چ دی لسه‌ر نینه.

وه‌کی وی که‌سی نه‌خوش بیت، و نه‌ خوشیا وی به‌رده‌وام
بیت هه‌تا ڕه‌مه‌زانه‌کا دی، ئه‌فه‌ چ گونه‌ه لسه‌ر وان نینه
ئه‌گه‌ر پاش بیخن، چونکی وان عوزری هه‌ی، بتن دی وان

(23) [فتح الباري ۴/۱۹۱]

پوژییڤ خۆ قهزا کهن و دێ وان پوژییان گریت ئهویڤ
نهگریڤ.

- بهلێ ئهگەر پاش ئیخستنا وان پوژییان بێ عوزر بو، ل
وی دهمی ئهه کهسه دێ گونههکاربیت، زانا ئیکدهنگن کو
دێ قهزا کهت بهلێ پا ییڤ ب خیلاف چوین کا بتنی دێ وان
پوژییان قهزا کهت یان دێ کهفارهتی ژێ ژبهه گيروکرنی
دهت.

بوچونهك ههیه دبێژیت: دێ وان پوژییان قهزا کهت و دگهل
ههه پوژیهه کا خواری دێ خواری دهته ههژارهکی، وئهفه
گوتنا ئیمامی "مالک و شافعی و ئهحمدهه"، و لسهرفی
چهندی هندهك شینواریڤ سهحابییان هههه.

و هنده‌کین دی ژ زانایان دبێژن: بتنی دی وان روژییان
قه‌زاکه‌ت و که‌فاره‌ت لسه‌ر نینه، و ئە‌فه‌ گوتنا ابو‌حه‌نیفه‌ی
یه و شیخ ئبن عثیمین ژ ی ئە‌فه‌ هه‌لبژارتیه‌. (24)

۲۲. ئاهه‌نگ گێرانا ب نیفا شه‌عبانی دروست نینه، یان
به‌یته‌ تایبه‌تکرن ب شه‌ف نقیژییان، یان تایبه‌تکرن روژا
وئ ب روژیان یان تایبه‌تکرن ب سه‌رده‌انا گورستان، یان
دانا خێرا بو مرییان، یان تایبه‌تکرن هه‌ر جوهره‌کی
په‌رستن، به‌لئ پا ئە‌ف چه‌نده‌ هه‌می بیده‌نه‌.

و فه‌رمودی‌ن دروست نین دهرباره‌یی خێر و باشیا شه‌فا
نیفا شه‌عبانی کو مروف بشیت پشتا خو پئ گه‌رم که‌ت،
به‌لکو ئە‌و فه‌رموده‌یه‌ یان لاوازن (ضعیف) یان ژ ی د

(24) [المغني: ٤/٤٠٠، والمجموع للنووي (٦/٣٦٦) و لطائف المعارف (ص١٣٤) والشرح الممتع:

[٦/٤٤٥]

دروست کرینه [موضوع]، به‌روفاژی وان زانایین هندهک ب
دروست [صحیح] داناین.

و ئەو فەرموودین هاتین دهربارهیی بهایی نقيژين شه‌فا وئ
يان د لاوازن يان د دروستكرينه يان درهون ژ كيسي
پيڤه‌مبه‌ري ﷺ و دقي دهربارهیی دا چ جيگيرنه‌بوينه ژ
پيڤه‌مبه‌ري ﷺ و ژ سه‌حابييان خودی ژوان رازی بت. (25)

۲۳. هەر که‌سه‌کێ به‌رده‌وام شه‌ف نقيژيا بکه‌ت، و ل ني‌فا
هه‌یفا شه‌عانی شه‌ف نقيژی کرن و باوه‌رییا وی ئەو نه‌بيت
کو خیرا قان شه‌ف نقيژيان پتره چونکی ني‌فا هه‌یفا
شه‌عانی یه يان تايبه‌ت مه‌ندييا خو هه‌یه ل وی ده‌می چ
لسهر فی که‌سی نینه و کارئ وی یی دروسته.

(25) [المنار المنيف لابن القيم: ۹۸، والفوائد المجموعة للشوكاني: ۱۰۶، وفتاوی ابن باز: ۱ / ۱۸۶،
وفتاوی اللجنة الدائمة: ۳/۶۱]

۲۴- دروست نینه روژا نیفا هه‌یفا شه‌عبانی بتنی روژی بهیته گرتن، ئیلا ئەگەر که‌ته د روژا روژی گرتنا که‌سه‌کی دا وه‌کی دوشه‌مب و پینج شه‌مبا، بیی تایبه‌تکرنا بهایه‌کی بو وی.

و ئەو فەرمودیڤن لسه‌ر تایبه‌تکرنا نیفا شه‌عبانی هاتین لاوازن و جیگیر نه‌بوینه.

۲۵- روژا نیفا هه‌یفا شه‌عبانی ژ وان روژایه یین روژی گرتن تیدا سوننه‌ت هه‌می هه‌یفا ئەو روژن ئەوی دبیرنی روژین سپی (الأيام البيض) کو دکه‌فنه روژین "۱۳ و ۱۴ و ۱۵" دا، هه‌ر که‌سه‌کی وی روژی بگریت دگهل سیزدی و چاردی ئەو وی یا سوننه‌ت کر، بیی هه‌را بهایه‌کی تایبه‌ت بو روژا نیفا شه‌عبانی.

به‌لئ یئ وئ ڕوژئ بتنی ب ڕوژی بیت بو وی ناهێته گوتن
 کو وی ژ ڕوژیین (أیام البیض) گرتن، به‌لئ پا ئەو وئ ڕوژئ
 بتنی ناگریت ئیلا هزرده‌که‌ت ڕوژا نیفا شه‌عبانی به‌یه‌کی
 هه‌ی ژبلی ڕوژین دی، و ئەفه یا قه‌ده‌غه کریه. (26)

۲۶- فه‌رمودا: (إذا انتصف شعبان فلا تصموا) (27)

ئانکو: لده‌مئ هه‌یفا شه‌عبانی ب نیفی ئیدی ڕوژیان نه‌گرن.
 پتریا زانایان ئەف فه‌رموده لاواز داناینه، و پێشه‌وایی
 مه‌زن دبێژن: ئەف فه‌رموده مونکه‌ره، ژوان: "عبدالرحمن
 بن مه‌دی، و الإمام أحمد، و ابو زرعة الرازي". (28)

(26) [اقتضاء الصراط المستقیم لابن تیمیة: ۲/ ۱۳۸، ولطائف المعارف: ۱۳۶، وفتاوی ابن باز: ۱/

[۱۸۶]

(27) [رواه ابو داود: ۲۳۳۷، والترمذی: ۷۳۸، وابن ماجه: ۱۶۵]

(28) [لطائف المعارف: ۱۳۵]

و لسه‌ر قی چهن‌دی ږوژی گرتن مه‌کروه نینه پشته هه‌یفا
شه‌عبانی ب نیقی دبیت، ئیلا به‌ری ږهمه‌زانی ب ږوژه‌کی
یان دوو ږوژا نه‌و چه‌رامه.

۲۷- نه‌گهر چه‌دیس‌ی بدروست دانین و نه‌هیا ژ ږوژی
گرتنی ژی پشته نیقا شه‌عبانی - و نه‌و مه‌زه‌بی
شافعیایه‌ژی- نه‌و دی ژبن نه‌هی دهرکه‌فیت: نه‌گهر
که‌سه‌ک ږوژی گرتنا وی که‌ته تیدا، وه‌کی که‌سه‌کی
به‌رده‌وام دو شه‌مب و پی‌نج شه‌مبا ږوژی دبیت، نه‌و دی
ږوژییت خو گریت خو نه‌گهر ببیته پشته نیقا شه‌عبانی
ژی، و یی به‌ری نیقا شه‌عبانی ده‌ست ب ږوژیا بکه‌ت و و
پشته نیقی ژی بگریت، نه‌فه نه‌هی و ژ وی ناگریت،

چونکی پیغه‌مبه‌ر^ﷺ: (كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ، كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ إِلَّا قَلِيلًا.) (29)

ئانکو: هه‌یفا شه‌عبانی هه‌می ب روژی دبو، هه‌یفا شه‌عبانی بتنی هنده‌ک روژ نه‌بان وه‌کی دی هه‌می یی ب روژی بو.

هه‌روه‌سا ئه‌فه ژ وی که‌سی ژ ی ناگریت ئه‌وی پشتی نیفا هه‌یفا شه‌عبانی ب روژی بیت بو قه‌زاکرنا یین ره‌مه‌زانی.

۲۸- روژی گرتنا به‌ری ره‌مه‌زانی ب روژه‌کی یان دوویا حه‌رامه، ئیلا ئه‌گه‌ر که‌سه‌ک روژی‌گرتنا که‌سه‌کی که‌فته د وان روژا دا، یان روژیین نه‌زری لسه‌ر بن، یان روژیین ره‌مه‌زانا سالا بوری لسه‌ر مابن، یان دگه‌ل روژین ده‌ستیکی

(29) [رواه البخاري: ۱۹۷۰، ومسلم: ۱۱۵۶]

پوژی گرتبن، ژبه‌ر فی فه‌رمودی: " لَا تَقَدَّمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ
وَلَا يَوْمَيْنِ، إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا، فَلْيَصُمْهُ " (30)

ئانکو: به‌ری ڤه‌مه‌زانئ ب ڤوژه‌کئ یان دوویا ب ڤوژی نه‌بن،
ئیللا ڤوژی‌گرتنا که‌سه‌کی بکه‌فیته وئ ڤوژئ بلا ئه‌و بگريت.

۲۹. ب ڤوژی بونا دوماهییا هه‌یفا شه‌عبان سئ حالت یئین
بو هه‌ین:

ئیک: ب ئنیه‌تا ڤه‌مه‌زانئ ب ڤوژی بیت وه‌ک
پێگوه‌ور(احتیاط) بو ڤه‌مه‌زانئ، ئه‌فه پاژفه‌لیدان (نه‌هی)
یا ژئ هاتیه‌ کرن.

دوو: ب ئنیه‌تا نه‌زرئ، یان قه‌زاک‌رنا ڤوژیئ ڤه‌مه‌زانئ ب
ڤوژی بیت، یان که‌فاره‌ت بیت، پتریا زانایا دروست دکه‌ن.

(30) [رواه البخاري: ۱۹۱۳، ومسلم: ۱۰۸۲]

سێ: ب پروژی بیت ب ئنیهتا پروژیا گشتی، ئهقه مهکروهه،
ئیللا بکهفیهته پروژا پروژیکرتنا وی، یان بهری دو پروژین
دوماهیکی ژێ ژشهعبارنی ههر پروژی دگرتن و بگههینیته
رهمهزانی. (31)

۳۰- حیکمهت ژ پاژقه لیڤانا پروژیی بهری رهمهزانی ب
پروژهکی یان دوو پروژا (32): دا ئهوا نه ژ رهمهزانی لی نههیته
زیدهکرن، وهک هشیار کرن ژ وئ یا اهل الکتاب کهفتین
تیڤا د پروژیین خودا، ب ههز و بوچونی خو لی زیدهکرن.
و ههروهسا، دا ناقبر بکهفیهته دناقبهرا پروژیا سوننهت و یا
فهز دا، چونکی ناقبرا د ناقبهرا سوننهت و فهز دا
تشتهکی دروسته، و ژبهرفی چهنډی پیغه مبهری ﷺ نههیا

(31) [شرح النووي علی مسلم: ۷/۱۹۴، ولطائف المعارف: ۱۴۴]

(32) لطائف المعارف: (ص ۱۴۴)

کری نھیژا فهپز ب ئیکادی قه بهیت گریدان ههر دو ئیکسه ر
 نههینه کرن ههتا ناقبرهکی بیخیته ناقبهرا وان ب ئاخفتنی
 یان گهورینا جهی⁽³³⁾.

۳۱. پوژا گومانئ (یوم الشک) ئهوژی دبیته پوژا "۳۰"
 شهعانبی ل وی دهمی کەش و ههوا عهور بیت و ههیف
 نههیته دیتن، ژبه ر هندی ب قی ناخی ناف دکهن چونکی
 گومان یا تیدا، و ب گومانن ئهری کا دوماهییا پوژا شهعانبی
 یه یان ئیکهم پوژا رهمهزانئ یه.

پوژی گرتنا قی پوژی حهپامه ئیلا بو کهسهکی پوژیگرتنا
 وی بکهفیته د وی پوژی دا وهکی دووشه مب یان پینج
 شه مب و بهردهوام ئه و وان پوژا بگریت، ژبه ر هدیسا

(33) صحیح مسلم (۸۸۳).

عه مزاری خودی ژێ رازی بیت دبێژیت: "مَنْ صَامَ يَوْمَ

الشَّكِّ فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ". (34)

ئانكو: هه ر كه سه كێ روژا گومانێ (یوم الشك) ب روژی بیت،

بێ گومان ئهوی سه ریچییا فه رمانا پیغه مبه ری کر ﷺ.

۳۲. دهه یفا شه عبانی دا چه ند رویدانی مهن یین رویداین

ژوان:

ئێك: ل سالا دووی مشه ختی روژیین ره مه زانی تیدا فه رز

بون.

دوو: گوهورینا قیبلێ ژ قودسی بو كه عبا پیروز و ئه فه ژێ

هه ر ل سالا دووی مشه ختی بوو، (و یا هاتیه گوتن كو ل

(34) [رواه البخاري معلقا بصيغة الجزم: ۳/۲۷، ووصله ابو داود: ۲۳۳۴، والترمذی: ۶۸۶، وصححه
الالبانی]

هه‌یفا ره‌جه‌بی بو، و یا هاتیه گوتن: ل هه‌یفا (جمادی
الآخرة) بو.

سێ: ماره‌گرنه‌ی حه‌فسایی ژلایی پی‌غه‌مبه‌ری ﷺ ل سالا سێ
مشه‌ختی.

چوار: غه‌زوا "بنی المصطلق" ل سالا پی‌نجی مشه‌ختی.

پێنج: غه‌زوا "تبوك" ل سالا نه‌هێ مشه‌ختی، ئه‌فه ره‌جه‌بی
دابو و پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ د ره‌مه‌زانێ دا زفری مه‌دینی، و
یا هاتیه گوتن کو د شه‌عبانی دابو. و ژ غه‌یری فان روداناژی.

مَضَى رَجَبٌ وَمَا أَحْسَنَتْ فِيهِ *** وَهَذَا شَهْرُ شَعْبَانَ الْمُبَارَكِ

فِيَا مَنْ ضَيَّعَ الْأَوْقَاتَ جَهْلًا *** بِحُرْمَتِهَا أَفِقْ وَاحْذَرْ بَوَارِكَ

فَسَوْفَ تُفَارِقُ اللَّذَاتِ قَسْرًا *** وَيُخْلِي الْمَوْتُ كُرْهًا مِنْكَ دَارَكَ

تَدَارِكُ مَا اسْتَطَعْتَ مِنَ الْخَطَايَا *** بِتَوْبَةِ مُخْلِصٍ وَاجْعَلْ مَدَارِكَ

عَلَى طَلَبِ السَّلَامَةِ مِنْ جَحِيمٍ *** فَخَيْرُ ذَوِي الْجَرَائِمِ مَنْ تَدَارَكَ

والحمد لله رب العالمین

مزگهفت

www.mzgaft.com